

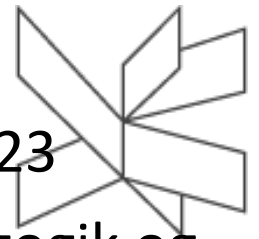
Professionsrettet prøve på 1 år i læreruddannelsen – et eksempel

Danske Professionshøjskoler (2020):

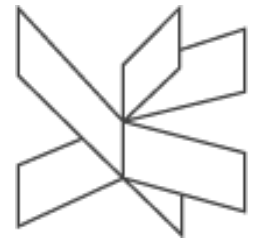
- *”Prøverne i læreruddannelsen skal være professionsrettede og have en afsmittende effekt på undervisningen og de studerendes læreprocesser.*
- *Prøverne forudsætter, at de studerende i undervisningen har øvet og trænet fagfaglige, fag- og almendidaktiske kompetencer og arbejdet med feedback - samt at de studerende kan sætte viden i spil i deres didaktiske praksis”*
- OBS: **Prøveforløb**

Kontekst

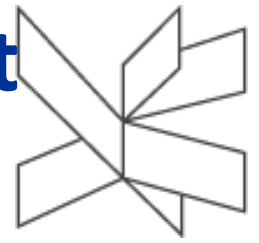
- Prøveforsøg med "førsteårsprøven" i læreruddannelsen forår 2023
- Fokus var at udvikle en prøve med integration af Praktik, Pædagogik og Lærerfaglighed, og 1. undervisningsfag (matematik, dansk, engelsk)
- Mål er at dokumentere i hvilken grad den lærerstuderende har:
  - *begyndende erfaring med at planlægge, gennemføre, evaluere korte sekvenser, indgå i andres planlægning*
  - *begyndende erfaringer med udvikling af egen lærerrolle samt indsigt i lærerprofessionen*
  - *begyndende erfaringer med læsning og analyse af teoretiske og videnskabelige tekster*
  - *begyndende erfaringer med at undersøge og beskrive egen og andres praksis*
- To delprøver, en skriftlig del og en selvvalgt del: "Performativt element"
  - *de studerende skal vælge en fremstillings-, formidlings- og produktform, hvorigennem de kan demonstrere og manifestere deres erhvervede kompetencer (VIA, 2022)*
- Den detaljerede udmøntning blev planlagt af ledere og læreruddannere lokalt
- Jeg var involveret i den [tværgående evaluering](#)

Undersøgelsesspørgsmål

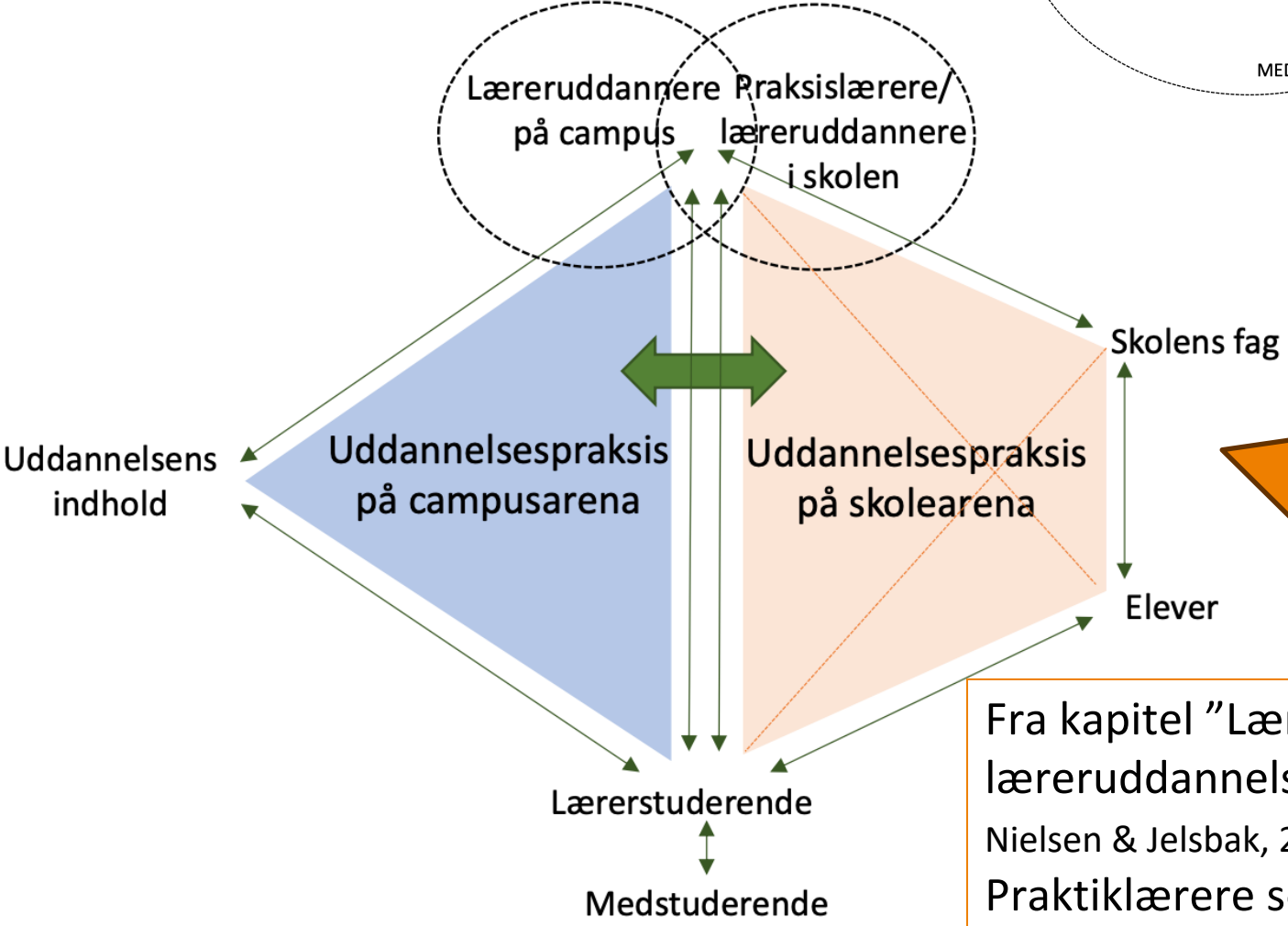
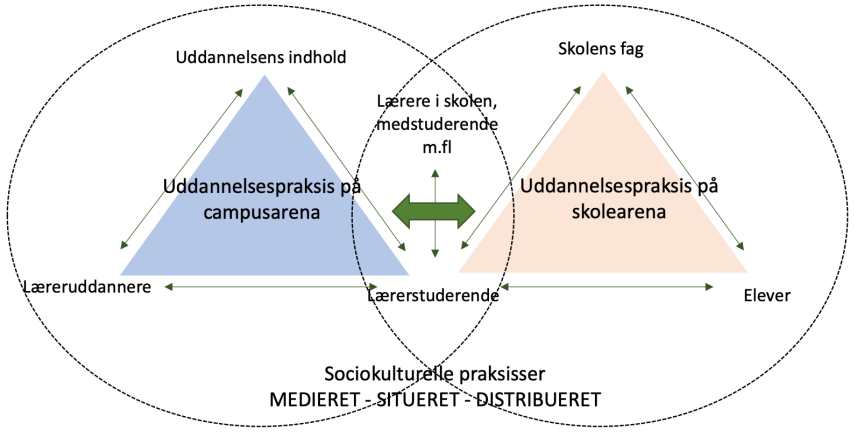
- Hvordan argumenterer **læreruddannerne** om prøveforsøget og intentioner relateret til dette herunder særligt om det professionsrettede i prøven, det performative element og positionering af de lærerstuderende?
- Hvordan opleves førsteårsprøven af de **lærerstuderende**: I hvilken grad/på hvilke måder oplever de sig positioneret som begyndende professionelle, og i hvilken grad/på hvilke måder oplever de, at deres præ-professionelle identitet og agency understøttes i arbejdet med forberedelse af prøven og under selve prøven?
- Derudover er der kommet input fra deltagende **praktiklærere** – dette giver rigtig god mening også i lyset af ny læreruddannelse

Det professionsrettede – hvordan blev det udfoldet?

- I prøvevejledningen fra Læreruddannelsen i Silkeborg blev beskrevet en intention om:
  - *”at udvikle en prøveform, der er relevant for såvel uddannelse som for profession”, som kan være en ”samlet afslutning på første studieår”*
  - *de studerende skal ”demonstrere kompetence frem for alene at argumentere kompetence”*
  - *”fremme oplevelse af sammenhænge mellem uddannelsens fag og mellem teori-praksis”*
- I prøvevejledningen (målrettet de lærerstuderende):
  - *”Sigtet med førsteårsprøven er, at I som studerende gennem arbejde med en problemstilling identificeret i praktikken øver jeres evner til at tænke i udvalgte lærerfaglige sammenhænge i spændfelter mellem skolens praksis, første undervisningsfag og pædagogiske fag på første årgang”*

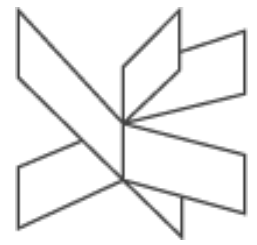
Baggrund: Sammenhæng og uddannelsens arenaer

Praktiklærer:
"forventningsafstemning ... de forskellige roller"
"performativt element sætter helt klart fokus på praksisdelen"
"langstrakt praktik [...] danne relationer over længere tid.."

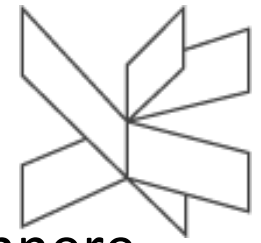
Fra kapitel "Lærerkompetence og læreruddannelse" (Nielsen, 2023) (se også Nielsen & Jelsbak, 2018). Internationalt: Praktiklærere som "læreruddannere i skolen" (bl.a. Swennen og White, 2021)

Andre korte nedslag i teoretisk baggrund

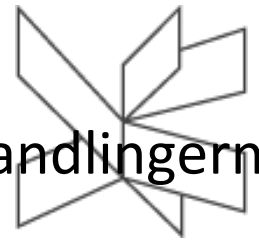
- At demonstrere kompetence (Illeris, 2012)
- Lærerrolle: (Præ)Professionel identitet
  - forståelse af professionen, den mening professionsudøvelsen tillægges, de forestillingsbilleder man har af, hvordan man agerer i professionen, og selvindsigt. (Rodrigues og Mogarro, 2019; Nielsen m.fl., 2023)
  - *“an understanding of and connection with the skills, qualities, conduct, culture ..of a student’s intended profession [...] the ‘the sense of being a professional’”* (Jackson, 2016)
- Professionel agency
  - Udfolde intentionelle handlinger... i egen praksis og distribueret (Priestley et al.,2015)
- Lærerstuderendes agency
  - *student actions and interactions [...] relate to past, present and future in making choices of action and interaction [...]their perceived power to achieve [...] in a context [+] self-engagement of a critical reflexive kind* (Klemenčič, 2015; 2017)
  - Mestringsorientering versus præstationsorientering
- Positioneringsteori
  - Positionering som begreb giver mulighed for mere dynamisk forståelse end rolleteorier. Både selvpositionering og positionering af andre (McVee et al., 2018)

Metode

- Undersøgelsesdesign med multiple kvalitative metoder
- Fem semistrukturerede fokusgruppeinterview med læreruddannere Nissum (net + matrikel), Silkeborg, Aarhus og Skive.
- Skriftlige refleksioner efter prøven fra læreruddannere (på campus) og praktiklærere
- Kvalitativt survey til undersøgelse af de lærerstuderendes erfaringer fra prøveforsøget (Braun et al., 2021)
  - Åbne refleksioner, hvad har fungeret godt/været udfordrende ift.
    - 1) sammenhæng mellem uddannelsens fag
    - 2) sammenhæng teori-praksis/det professionsrettede
    - 3) samarbejde med medstuderende
    - 4) støtte og vejledning fra undervisere
    - 5) opleve sig sat i rollen som kommende professionel
    - 6) autonomi og selvstændigt råderum
    - 7) håndteringsforventninger
  - Lukket likert ift. de fire kompetence mål
- Data analyseret gennem tematisk analyse (Braun & Clarke, 2006; 2022; Braun et al., 2019)

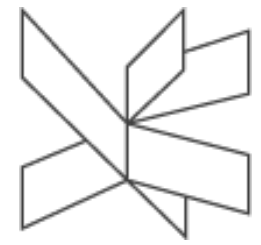
Data fra Læreruddannere

- Samme forsøgsbeskrivelse – men lidt forskellige foki – prøvehandlingerne blev tonet med ideer afledt af igangværende udvikling
- Der har fx været tidligere projekter med brug af video og refleksionscirkler med reflekterende teams og bevidning, animering med co-spaces mm
- Læreruddannelsen som udviklingslaboratorium
  - *”..hvor har LULAB dog hjulpet mig til at have mod til at være i eksperimentet .. leve med at at det ikke er perfekt og at det ikke lykkedes 100% ... mod til at gå ind og være undersøgende ...”*
- *Prøveforløbet*: Progression over første år – prøvehandling koblet med udstrakt praktik
- Samarbejde underviser fra fag/pæd og læreruddannerne i praksis
- OBS på stilladsering: tendens til at nogle studerende ”lukker for tidligt”
- Det at kunne noget: *”Det er ikke bare noget, man kan tale sig fra”*
- Styrket: *”det der med problemstillingerne om, at de skal blive mere relevante men også noget, de optages af .. brænder for”*

Refleksioner fra lærerstuderende (LS) og prakticlærere (PL)

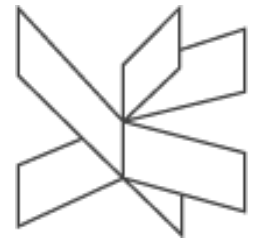
- Sammenhæng på tværs af fag og teori-praksis
  - *Jeg synes at blandingen af teori og praksis var meget god. Det gav god mulighed for at stille det op som; teori + praksis = lærerfaglighed i denne opgave (LS)*
  - *Det har tvunget de studerende til at tænke fag, didaktik og pædagogisk sammen (PL)*

- Udstrakt praktik og relationsdannelse
  - *Dryppraktikken har bidraget positivt til relationsdannelse i praktikken (LS)*
  - *Man har kunnet se at det man har lært hænger sammen med det man bruger fra praktikken (LS)*
  - *Den udstrakte praktik betyder rigtig meget i forhold til deres udvikling af lærerrolle. Flere nævnte, at de har langt lettere ved at arbejde specielt med relationsdelen (PL)*
  - *MEN: gør også, at man "flyver" mellem tingene. Man lander hverken på VIA eller i praktikken ..gør det svært at være tilstede ...og det var udfordrende at koble de to ..ikke megen tid ..reflektere som hold (LS)*

Muligheder/udfordringer: Teori, praksis, profession

- Fælles vejledning
  - *Vejledning under praktik med både eng. og AUK/LIS underviser var godt (LS)*
  - *Dialog .. forskellige fag bidrager til lærerfaglighed og hvordan ..udføres i praksis (LS)*
- Både læreruddannere fra campus og skole (praktiklærere)
  - *Censor fra en folkeskole! Vigtig del ift praksisorienterede spørgsmål (LS)*
  - *fungerede godt .. tre personer med hver sit fokusområde ..undervisningen i skolen, skolens hverdag og fag blev koblet fint sammen med undervisningen hos jer (PL)*
- Det performative element
  - *rigtig godt, at der var et performativt element, hvor man kunne tænke kreativt (LS)*
  - *produkt og performativt element sætter helt klart fokus på praksisdelen (PL)*
- MEN, også om omfattende opgave, og brug for støtte ift fokus:
  - *Jeg fik en god karakter, men opgaven var for omfattende til..1. år (LS)*
  - *vi savnede en klar mission, at finde et bestemt fokus i vores praktik (LS)*
  - *..forventet, at vi havde større viden om praksisundervisning end vi har. Min makker og jeg har begge kun prøvet at undervise under praktikken, da vi har helliget os studiet her det første år (LS)*

Muligheder/udfordringer LS (fortsat)

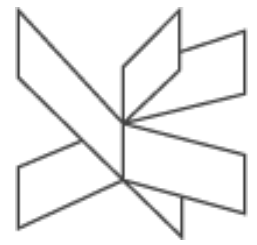
- Samarbejde medstuderende: Flere synsvinkler og sparring
  - *Det at man får mange synsvinkler (LS)*
  - *Det er rart at have nogle at sparre med i forløbet (LS)*
- Forskelligt engagement i uddannelsen (OBS: forventningsafstemning)
  - *Klar forventningsafstemning og god arbejdsindsats (LS)*
  - *Forskellige forventninger til prøven og forberedelsen. Det kan være anstrengende at være i en gruppe altid - især når den ikke er selvvalgt (LS)*
  - *Forskelligt syn og prioritering på arbejde og studier (LS)*
- Hvad vil jeg gerne som lærer? (præ-professionel identitet)
  - *Det at skrive opgaven har sat fokus på hvad jeg gerne vil som lærer i forhold til hvad der er blevet oplevet i praktikken (LS)*
  - *Godt at være ude i virkeligheden i praktik og bruge indsigter der fra til opgaven. Det forbereder én til at tænke over egen praksis (LS)*
- Samspil med lærerne
  - *samspillet med de uddannede lærere på praktikskolen. Dem som guider og giver gode råd (LS)*

Autonomi, råderum, håndteringsforventninger

- **Selvstændighed** - opleves positivt men kan også være svært
  - oplevet meget autonomi og selvstændigt råderum ..har selv kunne vælge et overordnet emne og udforme en problemformulering. ..rigtig fint, at vi fik lov til at tænke lidt kreativt ift. vores oplæg og produkt ...
  - Men også udfordring: *Det at vi selv har skulle frit vælge emne, manglende vejledning*
- **Fællesskab**
  - *Det at vi var sammen om det og kunne hjælpe hinanden igennem*
  - *.. jeg har haft den oplevelse på forskellige tidspunkter hele vejen igennem, når man opnåede et nyt delmål ..at man personligt kunne stå inde for ens præstation ..mange ..situationer..har oplevet at kunne håndtere det der blev forventet*
  - *Det giver selvtillid og bekræftelse i, at det er det rigtige jeg studerer*
- **Mestring**
  - *Jeg har helt styr på at stå på gulvet, og magter opgaven med eleverne, hvad end de byder mig*
- **Arbejdsbyrde og manglende erfaring**
  - *Jeg har følt at der blev forventet, at jeg havde mere praksiserfaring. Det har frustreret..og stresset mig en del i løbet af det første år. Hvis det virkelig er et krav, så burde det fremgå inden man søger ind*
  - *Jeg har følt at jeg ikke har kunnet få en høj karakter pga. manglende erfaring*

Opsamlende pointer

- Nogle **Muligheder**:
  - prøven fremstår som del af et progressivt forløb (på 1 år)
  - samarbejde på tværs af arenaer og aktørgrupper og tæt sammenhæng mellem (udstrakt) praktik og undervisning på campus
  - lærerstuderendes refleksioner vidner om tidens udbredte præstationsorientering - men der er tegn på, at mestringsorientering kan stimuleres
  - opmærksomhed på at understøtte præ-professionel identitet
  - performativt element-makerspace, studenterværksthus mm: studerendes agency
  - Lokale udviklingsprojekter kommer i spil
- Nogle **Udfordringer**:
  - logistik og kommunikation
  - studerende lukker fokus for tidligt - blive i den udforskende proces: OBS vejledning
  - bagsiden ved at positionere de studerende som kommende professionelle er, at nogle tror vi forventer, de er det allerede ...
  - når vi initierer refleksioner om, hvem de er som professionelle/professionel identitet skal vi huske at dele, at det er en *proces* ("undersøgende samtale") - man forventes ikke at skulle kunne præsentere en færdigbehandlet vision

Referencer

- Braun, V. et al. (2021). The online survey as a qualitative research tool. *International Journal of Social Research Methodology*, 24(6),641-654. <https://doi.org/10.1080/13645579.2020.1805550>
- Jackson, D. (2016) Re-conceptualising graduate employability: the importance of pre-professional identity. *Higher Education Research & Development* 35(5), 925-939. <https://doi.org/10.1080/07294360.2016.1139551>
- Klemenčič, M. (2015). What is student agency? An ontological exploration in the context of research on student engagement. *Student engagement in Europe: Society, higher education and student governance*, 11-29.
- Klemenčič, M. (2017). From student engagement to student agency: Conceptual considerations of European policies on student-centered learning in higher education. *Higher Education Policy*, 30(1), 69-85.2061-2079
- McVee, M.B., Silvestri, K.N., Barrett, N. & Haq, K.S. (2018). *Positioning Theory*. I Alvermann, D.E., Unrau, N.J., Sailors, M., & Ruddell, R.B. (Eds.) *Theoretical Models and Processes of Literacy* (7th ed.). Routledge
- Nielsen, B.L. (in press/2023). Lærerkompetencer og læreruddannelse. I M. Johannesen, P. Lundberg og B. Smestead (red). *Utdanning for tværfaglige mål*, s. 229-245. Vigmostad & Bjørke
- Rodrigues, F. & Mogarro, M.J. (2019). Student teachers' professional identity: A review of research contributions. *Educational Research Review*, 28. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2019.100286>
- Swennen, A. & White, E. (2021). *Being a teacher educator*. Routledge
- Se også projektbeskrivelse: <https://www.ucviden.dk/da/projects/en-professionsrettet-prøve-på-1-år-af-læreruddannelsen>